

Helyi beruházásösztönzés egy közepes méretű városban és a COVID-járvány következményei

ANTALÓCZY, KATALIN (BGE)

BIRIZDÓ, IMRE (BGE)

SASS MAGDOLNA (KRTK ÉS BGE)

Az előadás vázlata

- ▶ Bevezetés
- ▶ Milyen szakirodalmakra támaszkodtunk?
- ▶ Módszertan
- ▶ Tatabánya és a külföldi közvetlentőke-befektetések
- ▶ Tatabánya – FDI és a COVID-válság kezelésének lehetőségei
- ▶ Következtetések

1. Bevezetés

- ▶ Tatabánya – Közép-Dunántúl – EU-összehasonlításban a leginkább iparra támaszkodó régiók egyike (2., HÉ 45%-a - Eurostat)

- ▶ Magyarországon Komárom-Esztergom ilyen (HÉ 50%-a – KSH) – COVID leginkább sújtotta

- ▶ Jelentős külföldi tőkebefektetők

SANMINA-SCI

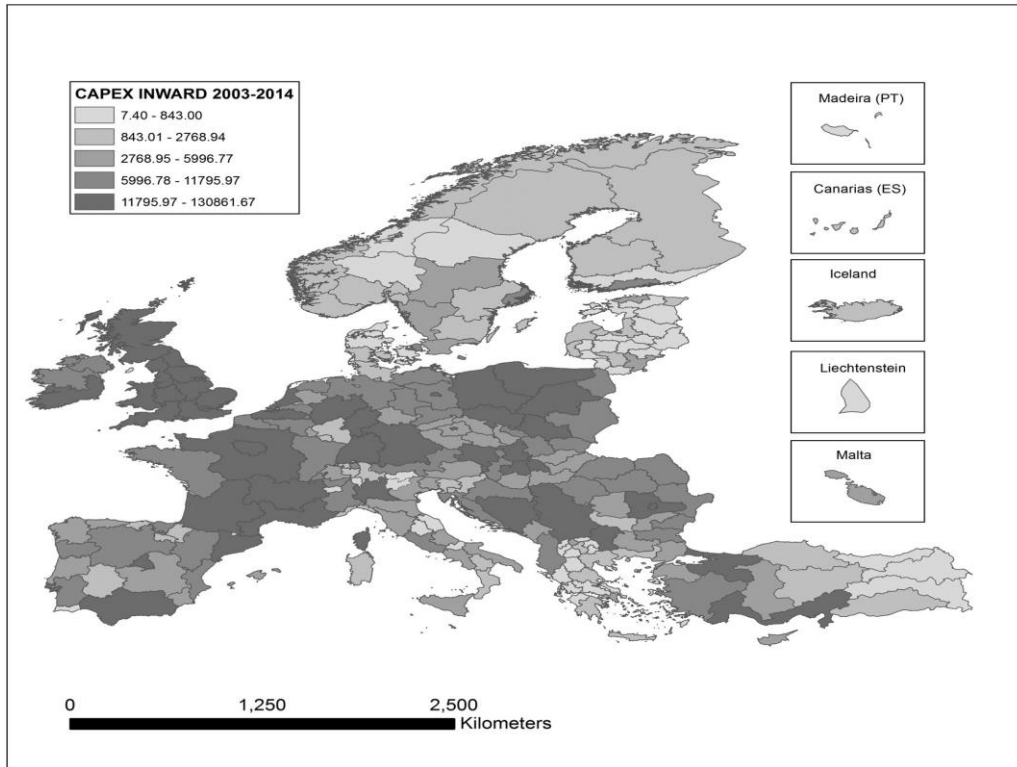
2. Milyen szakirodalmakra támaszkodtunk?

1. Közvetlentőke-befektetések fontossága a kelet-közép-európai országokban (Nölke, 2017)
2. Globális értékláncok – GVC (Gereffi and Sturgeon, 2013), Kelet-Közép-Európában (Ambroziak, 2018)
3. Közvetlentőke-befektetések szerepe a COVID-válság negatív hatásainak enyhítésében (OECD, 2020)
4. A befektetésösztönzés szerepe a közvetlentőke-befektetések vonzásában általában (Harding-Javorcik, 2013) és a helyi versus központi (és központosított) befektetésvonzás eltérő szereplése Európában – az előbbi javára (Canaleta et al., 2004; Crescenzi et al., 2019), egyben a helyi befektetésösztönzés korlátozott(abb) eszközei (Ambroziak, 2009; Eriksson et al, 2014) és kisebb hatása egyes esetekben (Lengyelország: Dziemanowicz et al., 2019)
5. A közvetlentőke-befektetések egyenlőtlen regionális megoszlása és hatása a helyi gazdaságra Magyarországon (Antalóczy-Sass, 2004; Kiss, 2007; Lengyel-Varga, 2018)
6. A külföldi és hazai tulajdonú vállalatok tevékenysége közötti eltérés, főleg a vidéki Magyarországon (Elekes, 2019), ennek szerepe a helyi kapcsolatok alakulásában
7. A külföldi tulajdonban levő cégek beágyazottságának letérő mértéke (Józsa, 2019; Molnár, 2021), korlátozott spilloverek (Damijan et al., 2015; Pavlínek, 2019)
8. A közvetlentőke-befektetések szerepe Tatabánya gazdaságában (Baráth et al., 2001; Antalóczy, 2004)

3. Módszertan

- ▶ Részletes esettanulmány
- ▶ Interjúk: a polgármesterrel, a helyi önkormányzat és a helyi ipari park képviselőivel (2021. január- március)
- ▶ Adatforrások: KSH, helyi önkormányzat, napilapok, szakfolyóiratok

4. Tatabánya és a külföldi közvetlentőke-befektetések

- ▶ EU-összehasonlításban is jelentős tőkevonzó a tágabb régió (Crescenzi, Iammarino, 2017), magyar összevetésben Tatabánya (Baráth et al., 2001, Antalóczy, 2004)
- ▶ Becsléseink szerint a teljes magyar FDI-állomány kb. 2,5 %-a
- ▶ Több ágazat és több befektető ország – diverzifikált – láttuk
- ▶ FDI: meghatározó szerep Tatabánya gazdaságában
- ▶ Tőkevonzás: kedvező tényezők (infrastruktúra, szakképzett, olcsó munkaerő, ipari hagyomány, közelség piacokhoz, GVC-központhoz, „hely” – ipari park) – később agglomerációs előnyök – dinamika – megfelel az ide érkezők motivációinak
- ▶ A lokációs-specifikus tényezőket módosíthatja, befolyásolhatja a központi és helyi kormányzatok tevékenysége (Dziemianowicz et al., 2019): proaktív helyi önkormányzat és ipari park Tatabányán, együttműködés a HIPÁ-val („soft” tényezők)

A tőkevonzás szakaszai

1990-1995

- Hátér: Recessziós évek (tranzícióhoz kapcsolódó recesszió), Tatabánya különösen megszenvedte iparszerkezete miatt (nehézipar, fémipar)
- Gazdaságpolitikai elemek: PHARE, Kanadai programok, Más (ipari) városok tapasztalata (Nyugat-Európa, Kanada); SUOFTEC pénzügyi támogatása
- FDI: főleg kis- és közepes méretű barnamezős projektek
- FDI határkő: SUOFTEC – az első nagy projekt

1996-2002

- Hátér: javuló magyar üzleti környezet, a világgazdaság "aranyévei", támogató szabályozókörnyezet
- Gazdaságpolitikai elemek: a Gazdaságfejlesztési Szervezet megalapítása (1996); helyi ipari park (1997); a helyi önkormányzat területfejlesztési programjai; támogatás a helyi és a központi kormányzattól
- FDI: nagy projektek is, pl. SCI Systems, ReckittandBenckiser; Grundfos, FCI Connectors, Coloplast, Impreglon, Artesyn

2002-
2004.04.30.

- Hátér: elektronikai ipari válság; a magyar EU-csatlakozással kapcsolatos tárgyalások (vám szabadterületek, befektetési kedvezmények)
- Gazdaságpolitikai elemek: változások a szabályozási környezetben a magyar EU-csatlakozáshoz kapcsolódóan; szigorúbb szabályok
- FDI: Raflatac / UPM Kymmene

2004.05.01
-2013

- Hátér EU-csatlakozás; az elektronikai ipar kilábalása a válságból, autóipar: megnövekedett figyelem Kelet-Közép-Európa felé az EU-csatlakozás miatt
- Gazdaságpolitikai elemek: restriktívabb szabályozási környezet, különösen a helyi területfejlesztésben a zöldmezős beruházások számára
- FDI: AGC Automotive, Bridgestone, Exedy, BECOM Electronics, Becton Dickinson, Samsung Cheil Industries, Henkel, MIVISA

2014-2016

- Hátér: változások a szabályozási környezetben
- Gazdaságpolitikai elemek: zöldmezős beruházások számára nem lehet területet fejleszteni, kivéve kis területek (1 hektár alatt) vagy kivételek (kormány)
- FDI: további fejlesztések és kapacitásnövelések a már ittlévő beruházóknál

2016-

- Hátér: változások az autóiparban (e-autók)
- Gazdaságpolitikai elemek: a Modern Városok program, a NIPÜF megalakítása, a hazai ipari parkok hálózatának fejlesztése
- FDI: DOOSAN Energy Solutions, LOTTE Aluminium, SOULBRAIN

A tőkevonzás szereplői

Többszereplős befektetésvonzás: helyi és központi érdekek ütközhetnek

A helyi önkormányzat pénzügyi lehetőségei folyamatosan szűkülnek

Figure 2 Competencies of and discrepancies between the three (plus one) main actors of investment promotion in Tatabánya

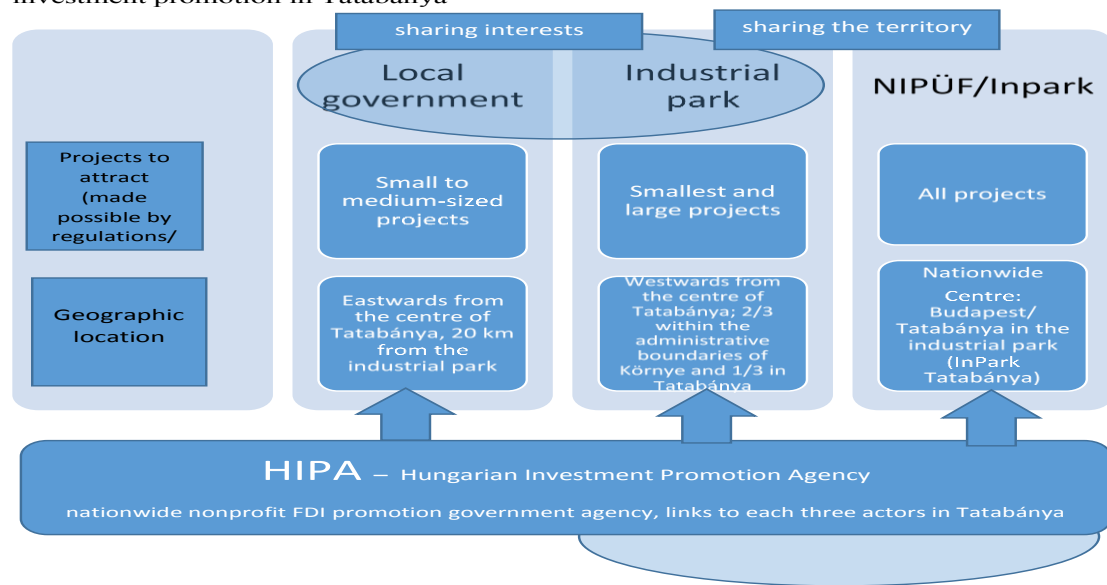
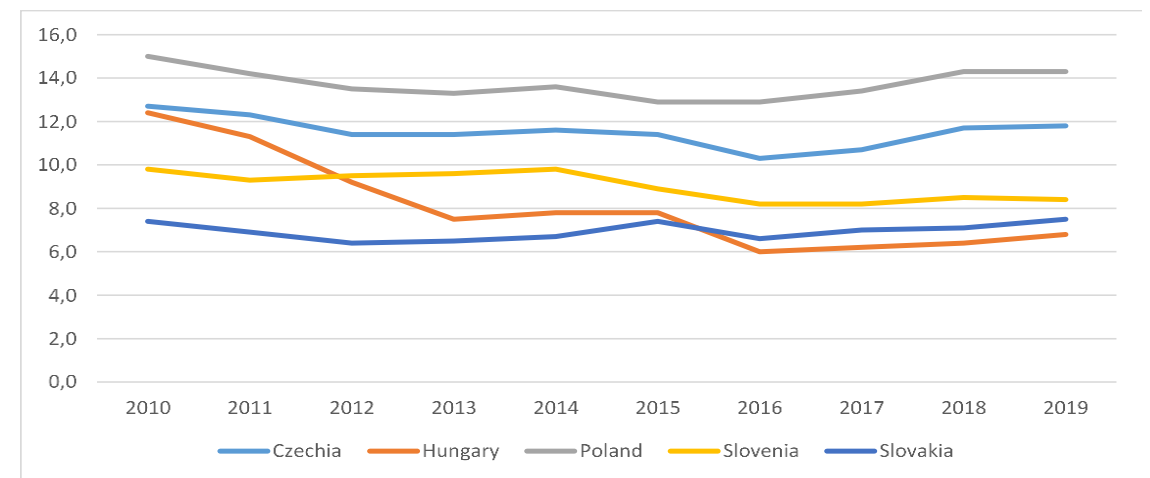

Chart 1 Total general government expenditure of local governments in % of GDP, 2010-2019 selected economies

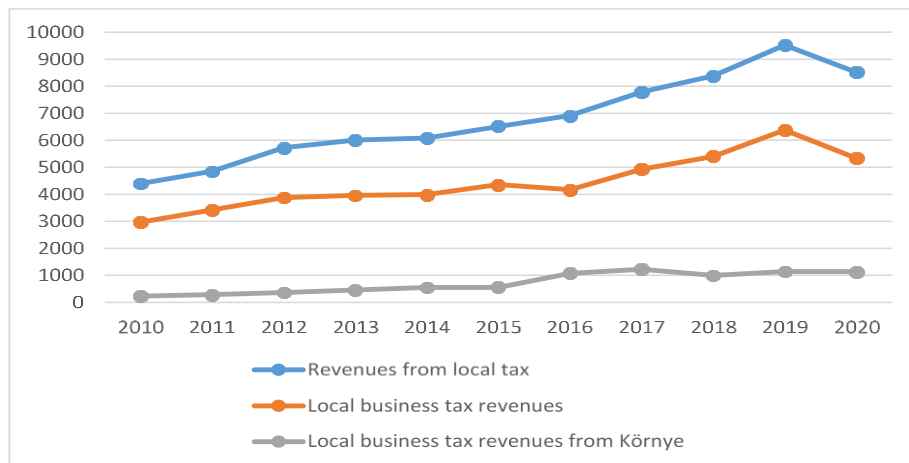

Source: Eurostat General government expenditure by function (COFOG) [gov_10a_exp]

5. Tatabánya, FDI és a COVID-válság hatása

Az ipari park környei „lábának” növekvő jelentősége

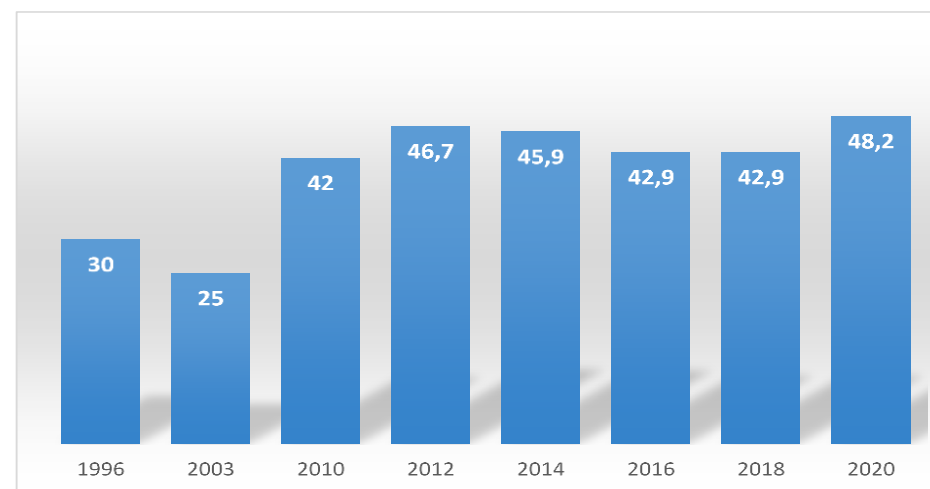
Chart 2 Local tax revenues in Tatabánya (Million Ft)

Source: Local government of Tatabánya

Az ipari adóból származó önkormányzati bevételek magas koncentrációja a befizető vállalatok száma szerint

Chart 3 The share of the top 10 taxpayers in total tax revenues (%)

5. Tatabánya, FDI és a COVID-válság kezelésének lehetőségei

- ▶ FDI: domináns szerep Tatabánya gazdaságában – fontos szerepe lehetne a COVID-járvány negatív hatásainak kezelésében
- ▶ Már ittlevő projektek segítettek a válság kezelésében – diverzifikáció (ipar, befektető) miatt eltérően érintettek
- ▶ De az új FDI-projekteket nem az önkormányzat-ipari park hozta: 1/nem illeszkednek a meglévő termelési struktúrába, így alacsony beágyazódási ponteciál és pozitív hatás 2/ a diverzifikációt erősen csökkentik (e-autóhoz kapcsolódó ázsiai befektetések)
- ▶ Az önkormányzat - ipari park lehetőségei nagymértékben beszűkültek az új szabályozórendszerben és a régi/új szereplők mellett a további befektetések vonzásában
- ▶ Ugyan új tevékenységek (e-autógyártáshoz kapcsolódó), de nagyprojektek, így egyoldalúbb gazdaság szerkezet kialakulásának veszélye, magasabb sebezhetőség és kisebb önállóság a negatív hatások kezelésében

Következtetések

- ▶ Korlátozott általánosíthatóság a módszertan miatt
- ▶ Tatabánya: FDI fontos/meghatározó szerepe a helyi gazdaságban: foglalkoztatás, adóbevétel, de kevés kapcsolat a helyi cégekkel és lassú upgrading
- ▶ Meglevő külföldi cégek: stabilizáló szerep a pandémia alatt; részben a diverzifikáltság miatt (ágazat, tevékenység, küldő ország); ugyanakkor csak lassan növekvő helyi beágyazottság és upgrading (HÉ)
- ▶ Újak vonzása: központilag, nem helyileg (helyi mozgástér általában és financiálisan is egyre korlátozottabb) – a helyi adottságokat kevésbé veszi figyelembe, főleg eautó, főleg koreai – eredmény: diverzifikáltság csökken – sebezhetőség nő; spilloverek potenciálja, beágyazottság csökken, a tevékenység speciális volta miatt nagyobb teher a helyi közszolgáltatásokon
- ▶ A nagyprojektek vonzását megkönnyíti a centralizált rendszer, a kis-közepesekét ellehetetleníti, ugyanakkor a helyi gazdaságra gyakorolt hatás az előbbieknél esetében negatívabb

Köszönjük a figyelmet!